

Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- EU-fonders avtryck i nordiska regioners utvecklingsarbete
- Innovationsverksamheten på landsbygden synas i undersökning – livskraftspolitik som lokalt utvecklingsgrepp
- ”Kunde vi inte grunda nätverket Landsbygd Hub?” – läs YTR:s nätkolumn
- När småskaligheten är självskriven
- Tidskrävande planeringar och utredningar fördröjer vindkraftsutbyggnaden
- Läs även detta: **Munkedal håller landsbygdsråd och har inflyttning av unga kvinnor till landsbygden – fick HSSL:s utmärkelse som Årets kommun* **Kommuner med långa avstånd vill ha tryggad livskraft i pågående kommunreform* **Österbottnisk enkät vill se på regionala skillnader och aspekter inom vindkraften* **Guide för byahusens avlopps- och energifrågor*

Cit: ***”Kommunreformen är bara det första steget i omläggningarna som behövs för att trygga de framtida välfärdstjänsterna.”***

Förvaltnings- och kommunminister Henna Virkkunen (Saml) som menar att kommunerna måste komma på nya sätt att producera tjänster, för de tuffa tiderna har bara börjat eftersom befolkningen fortsätter att åldras. Virkkunen höll inledningsanförandet på SDP:s kommunforum i Helsingfors 3.12 (Vasabladet 4.12).

”Man slåss mot väderkvarnar i den landsbygdspolitiska sandlådan. Än är det den centralstyrda regionpolitiken som spökar, än miljöpolitiken som entydigt skall göra samhällsstrukturen tätare.”

Överinspektören vid jord- och skogsbruksministeriet Laura Jänis som undrar varför hon i hela friden jobbar med det här, och hur i all världen känns det oftast ändå intressant, utmanande och betydelsefullt (YTR:s nätkolumn för december månad, 9.12)?

”Alltid när vi har en stor utmaning i Finland behöver vi Tarasti.”

Näringsminister Jyrki Häkämies som menar att minister Lauri Tarasti är rätt person för utredning om hur man kunde minska de administrativa hindren för vindkraftsbyggen (Österbottens Tidning 8.12).

EU-FONDERS AVTRYCK I NORDISKA REGIONERS UTVECKLINGSARBETE

EU-kommissionen och EU:s medlemsländer håller nu på att förhandla om hur EU:s långsiktiga budget skall tillåtas göra avtryck i de olika fonder som EU förfogar över, och alla dessa fonder – regional-, social-, jordbruks-, fiskeri- och sammanhållningsfonden, sätter alla

större eller mindre avtryck i samtliga nordiska regioners utvecklingsarbete, även om summorna i hög grad varierar. Inför perioden 2014-2020 har både kommun och landstingspolitiker, och deras motsvarigheter i både Danmark, Norge och Finland, uttryckt sin oro över att man nationellt schabblar bort denna möjlighet till stöd, alternativt bidrar till att det kraftigt minskar, bl.a. kan tillgänglighetskriteriet, som alla glest befolkade regioner i dag kan hänvisa till, få stryka på foten. Detta skulle i så fall bli ett mycket kännbart ekonomiskt tapp för framförallt de norra delarna av Norge, Sverige och Finland – alltså mindre pengar från EU. Ett annat förslag som berör fonderna, handlar om hur dessa pengar skall användas. I dag används EU:s fondmedel som ”bidrag” i den meningen att de förväntas bli förbrukade, men under nästa programperiod kan det mycket väl bli så att en större andel snarare lånas ut med krav på återbetalning – alltså lån i stället för bidrag. Till detta kommer att många kommuner i dag upplever att den egna skattebasen snabbt krymper, t.ex. minskande befolkning, omstruktureringar i näringslivet som bidrar till ökad arbetslöshet eller att verksamheten flyttar. I det här läget så tvingas kommunerna samman för att skapa större funktionella arbetsmarknadsregioner, och där varje kommun förväntas ta ett större ansvar för regionens samlade attraktionskraft, ett ansvar som många gånger innebär att mindre perifera kommuner förväntas bidra till att förverkliga infrastruktursatsningar, visserligen inom den egna regionen, men långt bortom den egna kommunens gränser – alltså måste kommunens satsningar också ställas i förhållande till hela regionens attraktivitet. För att staten skall klara sina mer långsiktiga investeringar, har dessutom regeringarna i de nordiska länderna sakta med säkert börjat öppna sig för möjligheten till privat medfinansiering av långsiktiga offentligfinansierade investeringar, en utveckling som påhejas av EU. Till sist kan det sägas att det bara är Norge som driver en aktiv tvärpolitisk och tvärssektoriell regionalpolitik i syfte att upprätthålla förutsättningarna för boende på alla håll i landet. I Danmark, Sverige och Finland har regeringarna i praktiken inte satt upp detta som något övergripande mål. Staten finns sålunda inte längre på alla håll ute i respektive land. Exempelen är tillspetsade för att visa på att alla dessa trender ger sammantagna effekter, som i slutänden kan användas för att ifrågasätta den rådande ordningen. Visst finns det stora ekonomiska vinster att hämta i ökad rörlighet, tilltagande urbanisering och en centralisering av statens resurser, men de växande storstäderna betalar även ett högt pris i form av trångboddhet, kommunikationssvårigheter och växande bekymmer med utanförskap. Samtidigt har den växande skevheten mellan befolkningsrika och allt mer befolkningsfattiga regioner en prislapp, ett belopp vi i dag inte vet. Det enda vi vet är att vi har ett val att göra – fortsätta på den inslagna vägen eller se oss om efter alternativ som bromsar upp dessa växande klyftor mellan regioner, mellan olika städer, samt mellan stad och landsbygd. *Uppgifterna är från ledaren i Gränsbrytning – Nyheter om regioner och regional utveckling i Norden (19/2011), skriven av dess chefredaktör Per Holmström.*

INNOVATIONSVERKSAMHETEN PÅ LANDSBYGDEN SYNAS I UNDERSÖKNING – LIVSKRAFTSPOLITIK SOM LOKALT UTVECKLINGSGREPP

I undersökningen *Innovaatiotoiminnan edistämisen maaseudulla – Kohti paikallista elinvoimapolitiikkaa* studeras hur innovationsverksamheten och -miljöerna på landsbygden har utvecklats genom relationerna inom närings-, landsbygds- och innovationspolitiken. Undersökningsobjektet har avgränsats till att omfatta fyra områden på olika håll i Finland, från vilka man har valt både kommunala och regionala näringsutvecklare och lokala

aktionsgrupper för närmare granskning. Genom fallstudier har man försökt bilda sig en uppfattning om vilken form arbetet för att utveckla de lokala innovationsmiljöerna, samt utvecklingspolitiken tar i landsbygdsområden. Bakgrunden till undersökningen utgörs av en övergång från utvecklandet av innovationssystem till ett tänkande som betonar innovationsmiljöerna. Det här öppnar nya synvinklar på landsbygdsens förmåga att förnya sig och erbjuder landsbygdsområdena möjlighet att i högre grad än hittills delta i den innovationsdrivna samhällsutvecklingen. Parallellt med den synvinkel om landsbygdsens och städernas separata roll i innovationsverksamheten har det lyfts fram ett nätverksliknande synsätt som betonar förmågan hos landsbygdsens företag och utvecklare att bilda nätverk över de lokala gränserna. Fallstudierna avslöjar emellertid att innovationsmiljötänkandet först nu håller på att få fotfäste på landsbygden, samt att lokala lösningar på utvecklandet av innovationsverksamheterna söks bland såväl vetenskaps- och teknikbaserade som praktik- och människoorienterade innovationsmodeller. Som ett viktigt undersökningsresultat kan man även nämna kommunernas betydande roll som den samlande kraften i en innovationsdriven näringspolitik. Särskilt uppmärksammades de lokala aktionsgruppernas roll som utvecklare av näringar och innovationsverksamhet. Aktionsgruppernas starka sida är Leader-metodens utvecklingsgrepp, vilket utgår från de lokala krafterna. Men risken med det nuvarande styrsystemet är att arbetet inom aktionsgrupperna förblir avskilt från annat främjande av innovationsverksamheten. På landsbygden baserar sig innovationsverksamheten på ett effektivt utnyttjande av lokala mänskliga resurser, vilket man har strävat efter att stöda genom att bilda lokala nätverk. Samtidigt bör man dock fästa mer uppmärksamhet vid skapandet av nätverk över lokala gränser och vid förmedling av information över regiongränserna. När det gäller framtidsutsikterna för innovationsverksamheten på landsbygdsområdena, håller man på att utforma ett tillvägagångssätt som utgår från det lokala perspektivet. Det här innebär identifiering av egna starka sidor, nätverksbildning lokalt och över lokala gränser, samt skraddarsydda utvecklingsmodeller för innovationsverksamheten som är anpassade efter de lokala strukturerna. I undersökningen åsyftas allt detta genom begreppet livskraftspolitik, som beskriver en sammansmältning av närings-, innovations- och landsbygdspolitiken, så att de bildar ett enda lokalt utvecklingsgrepp. *Uppgifterna är från arbets- och näringsministeriets hemsida och finns på adress <http://www.tem.fi/index.phtml?C=98033&s=2086&xmid=4691>. Undersökningen finns under adress http://www.tem.fi/files/31323/TEMjul_38_2011_web.pdf.*

”KUNDE VI INTE GRUNDA NÄTVERKET LANDSBYGD HUB?” – LÄS YTR:s NÄTKOLUMN

I Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitras workshop, som ordnas för att skapa impulser för den kommande programperioden, strävar man

efter att frigöra sig från båsen och direktivens trygghet. I workshopen *Tillväxt för alla* funderade man över nödvändigheten av såväl målinriktade nätverk som slumpmässiga möten, ur vilka det kan uppstå något nytt. För överinspektören vid jord- och skogsbruksministeriet Laura Jänis stärkte workshopen tanken på att vi utöver landsbygden borde utveckla oss själva

och våra arbetsmetoder. Det är fruktansvärt arbetsamt att börja vältta gränsstängsel inom ministeriets värdefulla väggar, så skulle det inte kunna göras enklare? ”Kunde vi inte grunda Landsbygd Hub?” Liksom Hub Helsinki (<http://helsinki.the-hub.net/public/>) kunde det också vara en gemenskap av människor som vill åstadkomma en förändring och ett arbetsrum för samarbete där man kan träffa olika aktörer över sektorgränserna. Hub Helsinki har en vision om en radikalt bättre värld och Landsbygd Hub skulle ha en vision om att landsbygden är en viktig del av en radikalt bättre värld. Det skulle vara ett arbetsrum för samarbete på nära avstånd från Helsingfors med vackra tapeter på väggarna och trasmattor på golvet. En tjänsteman från ministeriet kunde smita i väg dit en gång i veckan för distansjobb. Där skulle blodtrycket inte stiga och man kunde andas lugnt i väntan på EU:s nästa förslag till förordning. Där behöver man inte äta springlunch mellan möten eller ta till droppflaska, och man kunde koncentrera sig på att skriva ihop nästa landsbygdspolitiska helhetsprogram eller fundera på SWOT-analyser av *Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland*. Kaffepauserna kunde vara utmärkta tillfällen för slumpmässiga möten, eftersom det vid Hub skulle arbeta även andra med en vision om att landsbygden är en viktig del av en radikalt bättre värld. *Texten för december månads nätkolumn ” Ut ur båset – mot fältet och Landsbygd Hub” har alltså skrivits av Laura Jänis som är överinspektör vid jord- och skogsbruksministeriet och arbetar med landsbygdsutveckling, samt som programsekreterare för Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR). Texten kan läsas i sin helhet på adressen http://www.landsbygdspolitik.fi/sv/information/natkolumner/ut_ur_baset_mot_faltet_och_landsbygd_hub.html.*

NÄR SMÅSKALIGHETEN ÄR SJÄLVSKRIVEN

I de små skärgårdskommunerna på Åland är småskaligheten något självskrivet. Läggs någon bybutik eller skola ner, blir det en alltför svidande förlust. Här handlar det inte om tillväxt, utan om att slå vakt om det som finns. Det märks om en enda familj flyttar in eller ut från orten. Att slå ihop kommuner och bilda större enheter, är inte skraddarsydd för dessa områden. Enligt Vårdös kommundirektör Magnus Sandberg förs det i princip samma diskussioner om kommunreformen på Åland som på fastlandet, men att utgångsläget är annorlunda. Jämfört med fastlandet sköts hälso- och sjukvården på landskapsnivå sedan början av 1990-talet, vilket minskar bördan åtskilligt på kommunerna. Sandberg själv är inte för några kommunala jätteenheter, utan är mer inne på samlingslinjen. Vårdö upprätthåller bl.a. dagvård, hemservice och en lågstadieskola på egen hand, medan det för andra verksamheter finns en rad gemensamma kommunalförbund, t.ex. så går högstadieeleverna i Godbys högstadie. Man samarbetar med grannkommunerna och har exempelvis en socialsekreterartjänst och gemensam löneräkning tillsammans med Sunds kommun. Vårdö med sina 450 invånare och närmast det åländska fastlandet har annars ingen ekonomichef, så kommundirektör Sandberg svarar även för de uppgifterna. Kommunen är den enda åländska skärgårdskommunen som kan ståta med en positiv befolkningsutveckling. Sedan år 2003 har befolkningen ökat med ca 50 personer – under detta år två personer. *Uppgifterna är från två (av tre) artiklar, skrivna av Joakim Snickars, i Vasabladet (3.12).*

Källa: www.vardo.ax

TIDSKRÄVANDE PLANERINGAR OCH UTREDNINGAR FÖRDRÖJER VINDKRAFTSUTBYGGNADEN

Näringsminister Jyri Häkämies har 7.12 kallat minister Lauri Tarasti till utredningsman med uppgift att utarbeta en rapport om de administrativa hindren för vindkraftsbyggandet. Rapporten skall stå till arbets- och näringsministeriets förfogande senast 31.3.2012. Tarasti skall lägga fram förslag om hur man kan minska hindren och begränsningarna för byggandet av vindkraft, samt samordna målen för de olika ministeriernas

förvaltningsområden. Tyngdpunkten ligger på tillstånds-, ersättnings- och andra frågor kring markanvändningen, byggandet och miljöaspekterna i anslutning till vindkraftsbyggande.

"Mer vindkraft kan byggas snabbt, och det nuvarande systemet med höjt inmatningspris gör projekten lönsamma, men en orimligt lång tid går åt till planering och utredningar innan själva byggandet kan inledas", anser Häkämies. Finlands målsättning är att öka vindkraftsproduktionen till sex terawattimmar fram till år 2020, vilket innebär att det behövs ca 700 nya vindkraftverk och 2 500 megawatts kapacitet. Det system med inmatningspris som införts under våren 2011 har uppmuntrat aktörerna i branschen att sätta fart på de aktuella vindkraftsprojekt vars kapacitet redan överskrider 6 000 megawatt. Arbets- och närings-, miljö-, kommunikations-, samt försvarsministeriet har bedrivit ett nära samarbete i syfte att undanröja sådana hinder och andra faktorer som fördröjer vindkraftsbyggandet. Men arbetet bör intensifieras ytterligare för att den tid som går åt till planering och byggande av anläggningar skall kunna förkortas. Genom det arbete som utredningsmannen gör, hoppas man hitta lösningar och en gemensam grund för olika förvaltningssektors granskning av förutsättningarna att bygga ut vindkraften. *Uppgifterna är från ett av arbets- och näringsministeriets meddelanden (från 7.12) och finns under adressen http://www.tem.fi/?89520_m=104815&l=sv&s=2471.*

LÄS ÄVEN DETTA

Munkedal håller landsbygdsråd och har inflyttning av unga kvinnor till landsbygden – fick HSSL:s utmärkelse som Årets kommun

Riksorganisationen Hela Sverige ska levas (HSSL:s) utmärkelsekommitté har 6.12 utsett Munkedals kommun till Årets kommun 2011 med följande motivering: *"Munkedals kommun har landsbygden i fokus och nära samarbete med sina lokala utvecklingsgrupper. Här skapas stigfinnarlösningar för servicen, och här stöttas fiberföreningarna för att ge alla hushåll och företag bredbandsuppkoppling med 100 Mbit."* I Munkedals kommun, som är glest befolkad, finns nio utvecklingsgrupper som har varsin fadderpolitiker i kommunfullmäktige. Två gånger om året genomför man landsbygdsråd med utvecklingsgrupper, politiker och tjänstemän. Munkedal har något som är ovanligt – inflyttning av unga kvinnor till landsbygden. Anledningen är en populär hästskötartutbildning med plats för 300 tonåringar och 100 vuxenelever på naturbruksgymnasiet i Dingle. Många av eleverna vill bo kvar och kommunen försöker lösa bostadsbristen. *Uppgifterna är från HSSL:s hemsida och finns på adressen <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/3000/2/>. Under adressen <http://www.helasverige.se/kansli/nyheter/visa-nyhet/blog/1/3004/2/> finns text om Årets lokala utvecklingsgrupp 2011 Fjällsjö Framtid.*

Kommuner med långa avstånd vill ha tryggad livskraft i pågående kommunreform

Företrädarna för kommunerna Pudasjärvi, Ilomants, Pello, Rautavaara och Salla önskar att livskraften i kommuner med långa avstånd tryggas också i regeringens pågående kommunreform. Kommunernas representanter samlades 11.11 i Kommunernas hus inom ramen för Kommunförbundets program *Ny kommun 2017* som går ut på att utveckla kommunförvaltningen. Man upplevde att staten genom sina beslut har försvagat livskraften i kommunerna i norra och östra Finland. Kommunreformen väcker stor rädsla eftersom den bedöms fokusera på servicen och befolkningsutvecklingen, utan en helhetsbedömning av utvecklingen av livskraften. Enligt representanterna för kommunerna med långa avstånd har kommunreformens effekter på samhällsekonomin inte bedömts tillräckligt, och man var beredda att lyfta fram problematiken kring glesbygdsområdena rentav i form av speciallagstiftning. Man betonade att basservicen för medborgarna bör betraktas som en helhet av statliga och kommunala tjänster. I glest bebyggda områden är det viktigt att trygga också medborgarnas möjlighet att sköta sina ärenden via datanäten. I evenemanget uttryckte forskaren Ritva Pihlaja sin oro över den framtida servicen på landsbygden som helhet. Som svar på oron har ett forsknings- och utvecklingsprogram för servicen på landsbygden planerats i samarbete med Kommunförbundet. *Uppgifterna är från Visionären – Kommunförbundets nyhetsbrev om kommunutveckling och forskning (Nummer 11/2011) som kan läsas på <http://www.kommunerna.net/sv/databanker/nyheter/Sidor/2011-12-1-Kommuner-med-l%C3%A5nga-avst%C3%A5nd.aspx>.*

Österbottensk enkät vill se på regionala skillnader och aspekter inom vindkraften

Under hösten 2011 och vintern 2012 erbjuds möjlighet att föra fram sina åsikter gällande vindkraften i Österbotten. Inom projektet *Medvind*, som drivs av Vasa Energiinstitut, utförs en stor enkätstudie om vindkraftsfrågor som är riktad till allmänheten. Målet med undersökningen är att se på de regionala skillnaderna, samt hitta de aspekter inom vindkraften som är oklara för allmänheten. Enkäten är uppdelad i två delar, där den första handlar om vindkraften i allmänhet, varefter det följer en del om affärsmodeller inom vindkraft och allmänhetens intresse för dessa. *Mer info om enkäten med fina utlottningspriser finns på adress <http://vindkraft.fi>. Sista svarsdag är 31.3.2012.*

Guide för byahusens avlopps- och energifrågor

Avsikten med guiden *Kylätalo kuntoon* är att ge råd på vägen vid istandsättandet av byahusens avlopp och uppvärmning. I guiden finns nyttig information om gamla byggnaders energihushållning och hur den förbättras, samt om nya uppvärmningslösningar. Man kan även ta del av råd angående en modernisering av avloppsvattensystemet, utnyttjande av torrtoaletter och för avfallshantering. I guiden finns exempel på byahus, där saneringar har gjorts och lyckats. Syftet med exemplen är att inge mod och idéer i renoveringen av det egna byahuset. Guiden gjordes som en del av projektet *Kylätalot kuntoon* (1.4.2009 – 31.12.2011), vilket förverkligas av Tammerfors yrkeshögskola, Ahlmanin koulun Säätiö och Ekokumppanit Oy. *Guiden finns att läsas på projektets hemsida under webbadressen <http://www.kylatalo.fi/attachments2/kylatalo%20kuntoon%20-opas-web.pdf>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice

samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaföreningarna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.